

ANTIKMUSEETS ÅRSBERETNING 2021

Antikmuseet
Aarhus universitet
Victor Albecks Vej 3
8000 Aarhus C

Tlf.: 8716 1106, mail: antikmuseet@au.dk
Åbent: søndag - torsdag, 12.00-16.00, og
på hverdage i øvrigt efter aftale
www.antikmuseet.au.dk

ANTIKMUSEET
AARHUS UNIVERSITET

Indledning	4
Ledelse og personale	6
Medarbejdere	6
Bygninger og lokaler	7
Besøgende	9
Samlinger	10
En ny vase	10
En mumies oprindelse	10
Formidling	12
and still it moves	12
People from Greek vases	14
Jette Vohlert	16
Illicit Antiquities in the Museum	18
Golden Days om Antikken	18
Dansk Ægyptologisk Selskab	20
Børneaktiviteter	20
Undervisning og foredrag	20
Forskning og publikationer	22
Forskning	22
Forskningsbaserede foredrag	22
Publikationer	22

INDLEDNING

Året startede med masser af aktivitet på museet på trods af nedlukningen. I december havde vi påbegyndt udskiftningen af lyset på nederste etage og over julen og i løbet af januar blev lyset også udskiftet på den øverste etage. Vi var derfor på arbejde næsten hver dag, mens det meste af universitetet arbejdede hjemme. Det gav os samtidig mulighed for at bruge museets udstillingsrum som arbejdsrum. I marts og april fik vi materialet fra Robin Symes' varelager lagt op og sorteret og Marie Hélène van de Ven, som begyndte sit phd-projekt den 1. januar fik god lejlighed til at gennemgå materialet og sortere de forskellige kasser. Samtidig udvidede vi udstillingen med fire montrer med en række af de mest interessante vaser. Udstillingen viser tydeligt, hvor fragmenterede de er. Ingen af karrerne har mere end 50 procent bevaret, de fleste en del mindre. Det førte også til den erkendelse, at egentlige restaureringer af vaserne ville være meget problematiske. Man skulle tilføje meget for at de overhovedet kunne samles. Vi besluttede derfor at søge Carlsbergfondet om midler til 3D rekonstruktioner istedet. Det giver mulighed for både en digital restaurering, bevaring af de digitale kopier, efter vi skal sende materialet tilbage til Italien, og ikke mindst

kommunikation og formidling af fragmenter, samt forskningen i deres historie og projektets resultater. I december fik vi positivt svar på ansøgningen fra Carlsbergfondet, og scanninger og 3D-rekonstruktioner bliver lavet i samarbejde med arkæologisk laboratorium på Moesgaard Museum.

Året bød også på tre særudstillinger. Dels fortsatte *and still it moves* resten af foråret med forskellige aktiviteter, dels lavede vi plads til to udstillinger i efteråret. Ole Mireckas udstilling af keramiske værker åbnede i august og den blev afløst af Jette Vohlerts bronzeskulpturer i november. Museet blev også inviteret med til Golden Days, den københavnske festival som løber af stablen en gang om året. Emnet var antikken, og som eneste institution specialiseret i det emne uden for hovedstaden fik vi en plads i programmet og lavede seks arrangementer på 2 uger - fem café arrangementer med foredrag og en byvandring i Aarhus.

På trods af et vanskeligt år har museet haft et højt aktivitetsniveau og fine besøgstal. Særligt efteråret har været travlt med mange møder, gruppebesøg fra gymnasier fra hele landet og undervisning. Det er dejligt at kunne fungere som mødested for alle, der interesserer sig for antikken igen.

LEDELSE OG MEDARBEJDERE

Antikmuseet er en del af Institut for Kultur og Samfund og faget Klassiske Studier. Museets daglige ledelse varetages af lektor Vinnie Nørskov, som også er tilknyttet Center for Museologi ved Institut for Æstetik og Kommunikation. Til museet er der tilknyttet et rådgivende organ, Antikmuseets Konsilium, som mødes 3-4 gange om året til sparring og udvikling af museets arbejde. Det består af følgende medlemmer:

Henning Holmen Møller, Det dansk-italienske Handelskammer og tidligere italiensk konsul, museumsinspektør Jan Stubbe Østergaard, Ny Carlsberg Glyptotek, professor Rubina Raja, Aarhus Universitet, gymnasielærer Nina Bendix, Silkeborg Amtsgymnasium og billedkunstner Peder Stougaard.

Medarbejdere

Museumsleder: Vinnie Nørskov

Museumstekniker: Anders Bjerggaard.

Vikar for museumstekniker: Jakob M. Højte

Museumsmedarbejder: Toa Riismøller

Professor emeritus Niels Hannestad er tilknyttet museet.

Virksomhedspraktikanter: Mariette Larsen (november-december)

Studertermedhjælpere: Nicolai B. Thorning, Mette Lang, Jenny Christensen, Alex Tzouras, Mathias Johansen, Johan Mendes, Astrid Strauss, Silke Møller, Sara Utvaag, Louise Møller, Ane Dybkjær, Sara Jørgensen

BYGNINGER OG LOKALER

Antikmuseet er placeret i to etager under Solgården ved siden af universitetes Aula. Indgangen med reception, garderobe og toiletforhold vender ind mod universitetsparken.

I 2020 begyndte vi udskiftningen af lyset i hele museets udstillingsområde. Belysning er en meget væsentlig del af en udstilling, og det har givet store udfordringer med de mange forskellige systemer, vi har haft. Både varme, farve og hårdhed har varieret i de forskellige systemer. Da vi genåbnede i april efter den lange vinternedlukning, var det

derfor næsten et nyt museum. Det nye lys er LED og kan justeres på forskellige måder. Det er både smukkere men også mindre energikrævende, og systemet er bæredygtigt, da enkeltelementer kan udskiftes, hvis de går i stykker - vi skal ikke købe en ny lampe.

BESØGENDE

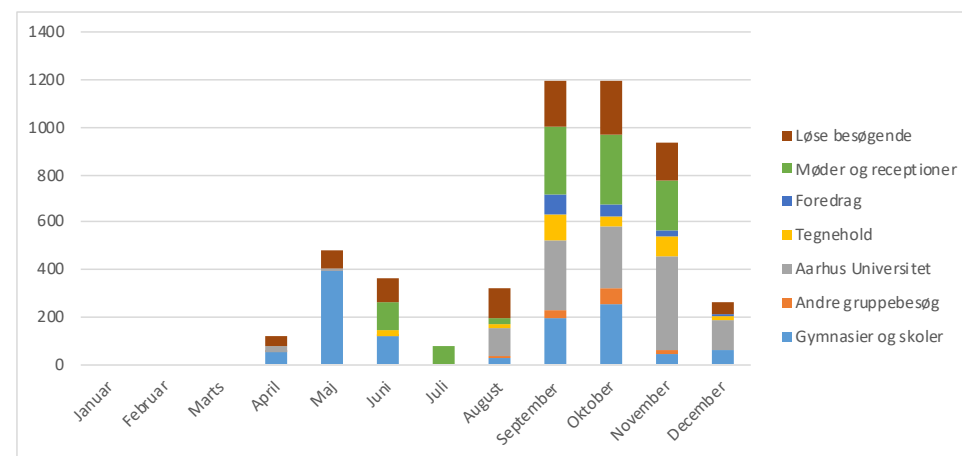
Antikmuseet har haft i alt 4.954 besøgende i 2021. Grafen nedenfor viser tydeligt, at de hovedsageligt kom efter sommerferien. Efter vi genåbnede 28. april var det hovedsagelig gymnasieskolerne, der igen gæstede museet, og det skyldtes naturligvis at mange af dem havde et stort behov for aktiviteter uden for skolen. Vi fik for første gang flere sjællandske gymnasieklasser på besøg, særligt i september og oktober. Mange gymnasier måtte aflyse rejser, og istedet foretog de ekskursioner i Danmark og opdagede det store kulturudbud i Aarhus, ikke mindst Antikmuseet, hvor vi havde mange oldklasser på besøg.

I efteråret er det som i 2020 særligt under-

visningsforløb på Aarhus Universitet, som satte deres præg på besøgstallet.

De to udstillinger i efteråret samt deltagelsen i årets Golden Days festival om antikken bidrog også til øgede besøgstal i hele efteråret. Vi kan tydeligt se, at særudstillinger har en effekt på besøgstallene, og vi hører også fra besøgende, at de kommer for at se særlige udstillinger.

Der blev også tilbudt forskellige aktiviteter for børn i efterårsferien.

SAMLINGER

En ny vase

I forbindelse med udstillingen *People from Greek vases* spurgte vi Landsarkivet i Viborg om lov til at låne en vase fremstillet på P. Ipens Enkes Terracottafabrik. Den blev afleveret til Erhvervsarkivet i Aarhus sammen med arkiver fra De Carlske Rederier i starten af det 20. århundrede. Indskriften forneden på vasen er initialerne på Lindhard Hansen Carl (1813-1893) og hans hustru Martha Marie Olsen (1824-1906), der blev viet i Norge 29. december 1842. Motivet er havguden Poseidon, der kommer op af havet i sit firspand. Den blev skænket til den succesrige skibsreder i sølvbryllupsgave af rederiets medarbejdere. Landsarkivet besluttede at donere vasen til Antikmuseet.

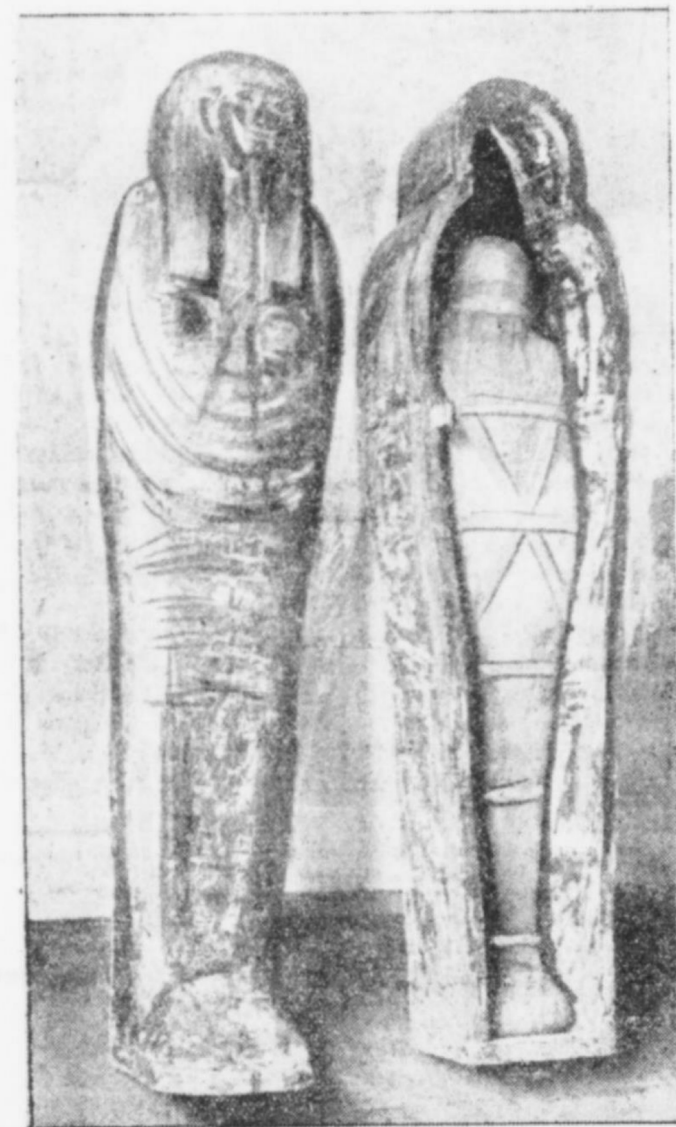

En mumies oprindelse

En af årets spændende forskningsresultater var ægyptolog Thomas Christiansens studier af tre mumier, som dukkede op i København i 1910. Han har gennemgået dagbladene fra 1910'erne og fundet en ret fantastisk historie om tre mumier, der befandt sig i København i foråret 1910.

Fyns stiftstidende beretter 19. april, at mumierne er fundet af Mohammed Abd'er Rasul i Shekh Abd el Kurna, som er et gravområde i Theben, og herfra blev de bragt til Luxor og købt af en ingeniør Jacob Kjeldsen. De tre mumier bliver i avisen beskrevet som de jordiske rester af Tabasi og Tamatet, begge korsanginder i Templet i Karnak og skriveren Khonshoptep. To måneder senere kunne samme avis berette, at kisten med Khonshoptep var blevet erhvervet af Carl Jakobsen. De to andre forsøgte Jacob Kjeldsen at sælge til andre museer, men det lykkedes ikke. Han tilbød også mumierne til Aarhus Museum, som afslog da de faldt uden for museets indsamlingsområde. To år senere, i 1912, kom Jacob Kjeldsen i fodgeretten, og de to mumier blev konfiskeret for at dække Kjeldsens gæld på 700 kr efter Valdemar Schmidt havde takseret dem til 2000 kr. Herefter er sporet koldt, indtil kisten med Tabasety i 1950 blev foræret til Antikmuseet, på det tidspunkt Klassisk og Nærorientalsk Studiesamling. Tabasety må være den omtalte Tabasi, som også kaldes TaBast på Antikmuseet.

Mumierne i Chr. d. IX.s Gade.

Kisten med Skriverens Mumie (til venstre det afdøde Laag).

FORMIDLING

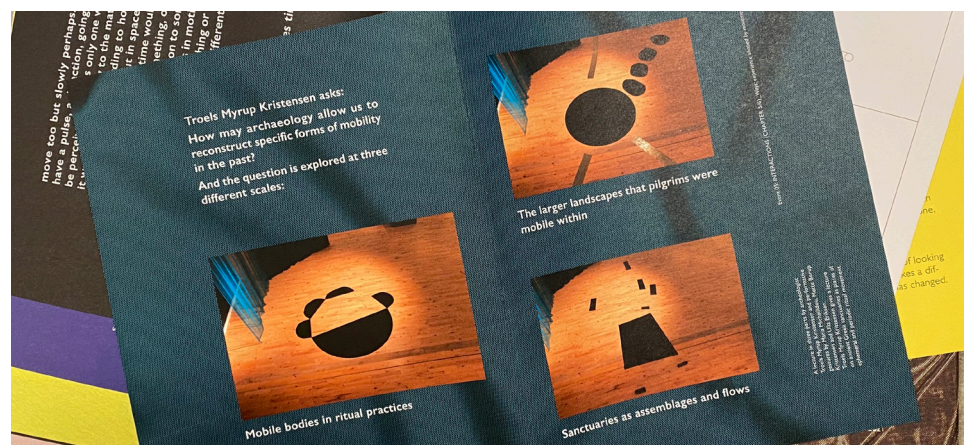
... and still it moves...

De tre kunstnere Ulla Eriksen (DK), Maria Michailidou (GR) og Mette Borup Kristensen (DK) åbnede i efteråret 2020 udstillingen *... and still it moves....* De tre kunstnere har samarbejdet i flere år og bruger en særlig metode, de kalder *The Performative Way*. Den bruger de i udviklingen af udstillinger, hvor de på stedet for udstillingen arbejder med rummet eller stedets stille bevægelser. Performances var kernen i udstillingen, som skulle forandre sig i løbet af udstillingsperioden. Men på grund af coronanedlukningen måtte de sadle lidt om. Selv om udstillingsperioden blev forlænget med to måneder, lavede de i marts en online performance omkring Nikeskulpturen fra Parthenon, *Appointment with Nike*, som blev vist live på instagram.

Heldigvis kunne vi åbne igen sidst i april, og den første weekend kunne de derfor afholde

den næste performance, *I turn right and the space moves left*, sammen med dansere fra dansetruppen Unisons. Her indtog de hele museets øverste etage. To af kunstnerne og to dansere gik i dialog med forskellige skulpturer og installationer, mens de aktiverede en række afstøbninger skabt til fortællingen og placeret rundt mellem museets afstøbninger og farvede tekstiler, ligeledes placeret forskellige steder. Maria Michailidou deltog direkte fra Athen med fortællinger om sine bevægelser gennem byen. Myter og bevægelser blev sat i spil og repeteret i bevægelse i museet og gennem lyd fra Athen.

Den femte performance kombinerede fagligt foredrag og kunstneres bevægelse. Troels Myrup Kristensen holdt et foredrag om bevægelse i antikken baseret på sin forskning i pilgrimme og helligdomme, og de tre kunstnere performede ritualer og landskaber.

Still foto fra performance *I turn right and the space moves left* foroven. Nedenfor ses de tre kunstnere Ulla Eriksen, Maria Michailidou og Mette Borup Kristensen ved præsentation af deres bog, her opsat på væggen. Bogen samler de forskellige performances og udstillingens bagvedliggende ideer og refleksioner.

Den sidste performance var en bogpræsentation. Alle erfaringerne og refleksionerne var løbende blevet samlet i en meget smuk artist book, som blev præsenteret ved udstillingens firnisering i juni. Her får man indblik i mange af kunstnernes bagvedliggende tanker om både installation, valg af farver, materialer og de forskellige performances.

People from Greek vases

Den polskfødte designer og kunstner Ola Mirecka udstillede i efteråret sine keramiske værker, som meget konkret tager udgangspunkt i den græske keramiktradition. Udstillingen viste vaser, mobiltelefoner og ipads fremstillet i keramik og bemalet i sorte og røde farver, der får os til at tænke på den græske sort- og rødfigurskeramik. Til lejligheden var nogle af Antikmuseets eksempler hentet ind i en montre sammen med Ola Mireckas vaser. Vi havde også en montre med eksempler på andre kopier af græsk keramik, nogle købt på loppemarked i Rom i 1960'erne og forsøgt solgt som den ægte vare, men også en hel del fra turistbutikker i Grækenland og købt i genbrugsbutikker i Danmark gennem det sidste år.

Ola Mireckas vaser er formet i i hænderne, og de er dermed ikke hjuldrejede som de antikke. Formerne knytter an til de antikke former, men er ikke direkte kopier. Selve dekorationen er heller ikke fremstillet på samme måde. Alligevel forventer man ubevidst at se billeder, som dem vi ser på de athenske vaser. Det er dog ikke tilfældet.

Ola Mirecka skaber sin helt egen billedverden, inspireret af den dagligdag, der udspiller sig omkring os. Hun zoomer ind på mennesker, der gør helt almindelige ting. De står i kø for at blive testet for Covid-19. De ser måske også EM i fodbold. De køber helt sikkert ind i supermarkedet. Og usanset hvad de laver, så husker de også lige at tjekke mobilen - igen og igen og igen.

Ola Mirecka har i flere år arbejdet som designer for LEGO, og hun udvikler gennem leg. Leg som arbejdsmetode betyder, at der ikke er nogen grænser, og at man frit kan kombinere former, farver og udtryk. Den frihed finder udtryk i hendes keramik og billedsprog, og giver det seriøse et stort tilskud af humor.

Jette Vohlert

I november kunne vi endelig åbne udstillingen med bronzer af billedhugger Jette Vohlert, som blev udsat to gange i 2020 på grund af coronanedlukning og restriktioner. Jette Vohlert har altid været inspireret af menneskekroppens forgængelighed. Hun fik ophold på Det danske Institut i Rom i slutningen af 1980'erne, og her fik hun vækket en dyb interesse for antikkens mytologiske univers. Hun blev også fascineret af den store nyklassicistiske billedhugger Bertel Thorvaldsen, som i Rom lavede en statue af den græske helt Jason. Det var specielt, fordi det ikke var et bestillingsarbejde, men hans eget værk, noget ret usædvanligt dengang. Jette Vohlert gik i kast med at skabe sin egen Jasonfigur, og det blev starten på en stor produktion af skulpturer med mytologiske emner.

Udstillingen viste fem bronzeskulpturer, guderne Diana, Fortuna og Merkur, Minervas ugle og skulpturen Agnus Dei, Guds lam, der formmæssigt lægger sig op ad den græske skulptur Kalvebæren. De blev opstillet i

området lige neden for museets trappe. Det er første gang Antikmuseet viser bronzeskulpturer og deres materiale, udformning og æstetik gav museets samling en meget flot og interessant perspektivering omkring antikkens bronzeskulpturer.

De fem skulpturer gav samtidig et fint indtryk af Jette Vohlerts karakteristiske udtryk, som afspejler hendes arbejdsmetode: hun tager udgangspunkt i en naturalistisk figur og abstraherer den i processen. Formen bygges op i gips over en stålkonstruktion, nogen gange bruger hun også materialer som flamingo. Processen gør det muligt at arbejde med skulpturen i lang tid, modsat en opbygning i ler, som hurtigere størkner. Gipsfiguren anvendes i forbindelse med den endelige afstøbning i bronze.

Jette Vohlert har lavet en lang række udsmykninger i det offentlige rum, og udstillingen viste også en række projektskitser, deriblandt et portræt af nobelpristager Jens Chr. Skou, der ses her nedenfor og blev indviet i Skoubygningen, Aarhus Universitet i 2018.

Illicit Antiquities in the Museum

I foråret blev udstillingen om de apuliske rødfigursfragmenter fra Robin Symes' varelager i Geneve udvidet med fire montrer, som viser nogle af de vaser, hvor vi har flest fragmenter bevaret.

I august kom den engelske kunstner Maeve Brennan med et lille filmhold og filmede 4 dage om arbejdet med fragmenterne. Hun arbejder på et filmprojekt om Christos Tsirogiannis' arbejde med at identificere illegale genstande på kunstmarkedet. Filmen indgår i en udstilling, som vises på Stanley Picker Gallery i London i 2022.

Golden Days om Antikken

Temaet for den københavnske festival Golden Days var antikken, og Antikmuseet deltog med seks arrangementer. Vi valgte et lidt uformelt format med en byvandring rundt i Aarhus for at se på klassiske elementer i bybilledet og fem arrangementer med en

klassisk cafe, hvor man kunne købe kaffe og vin. Vi tog nogle aktuelle emner op, som også var relevante i forhold til museets aktiviteter:

- Vinnie Nørskov fortalte om græske bemalede vaser, og hvordan de inspirerer til både kopiering, imitation, forfalskninger og kunstværker med udgangspunkt i udstillingen *People from Greek Vases*, hvor Ola Mirecka udstillede sine egne værker.
- Filologerne Lene Carlskov og Signe Andersen har sammen med billedkunstner Mille Søndergaard oversat Sapphos digte i bogen *Jeg er grønnere end græs – fragmenter af Sappho*. Det er den første samlede danske oversættelse af Sapphos digte, og de fortalte om hvordan man kan formidle den antikke poesis sang i oversættelse og grafik.
- Klassisk arkæolog Ittai Gradel fortalte om køn og sex i antikkens Rom, hvor begreber som køn og kønsroller, korrekt

Den britiske kunstner Maeve Brennan filmede en uge i starten af august til hendes projekt *The Excavation*, som drejer sig om Christos Tsirogiannis arbejde. Her er de i gang med at filme nogle af processerne i arbejdet med at få fragmenterne til at passe sammen. Christos Tsirogiannis er ofte i medierne, og billedet nedenfor er fra optagelsen af et interview til et amerikansk medie.

og forkert sex, forskellene på mænd og kvinder og forvirrende typer imellem dem blev diskuteret heftigt.

- Vinnie Nørskov fortalte om handlen med klassiske oldsager og særligt museets projekt *Illicit Antiquities in the Museum*.
- Christian Thue Djurslev skulle have fortalt om fascinationen af antikken i heavy metal musik, men han blev desværre syg.

Arrangementerne blev støttet af Aarhus Kommunes Initiativpujle.

Dansk Ægyptologisk Selskab

Antikmuseet samarbejder med Dansk Ægyptologisk Selskab, og normalt afholdes seks foredrag i løbet af et år. Men alle foredragene i foråret blev aflyst, og kun de tre i efteråret blev afholdt:

- Det abeagtige Egypterland. Fordom og fascination i Thomas Manns Josef og hans brødre, v. Morten Dyssel, cand.mag. i tysk, Formand for Det Danske Thomas Mann Selskab
- Ingeniøren og de ægyptiske mumier: En kioskbasker fra 1910'erne, v. Thomas Christiansen, PhD i ægyptologi
- El-Reis: Co-curated exhibitions as means of connecting to heritage, v. Wesam Mohamed, PhD-studerende Aarhus Universitet

Børneaktiviteter

I efterårsferien tilbød museet en række aktiviteter for børn som skattejagt og forskellige quiz, tegnemuligheder og spil.

Studerende i kunsthistorie Kristine Goul lavede som en del af sit studie et undervisningsforløb for en 5. klasse på en skole i

nærheden. Børnene lavede ansigtsmasker i gips, som de bemalede og lavede en lille udstilling med på museet

Undervisning og foredrag

Klassisk seminar afholdt i alt otte foredrag den sidste fredag i måneden i løbet af året.

Helene Blinkenberg Hastrup har haft øvelser i arkæologisk metode for bachelorstuderende på klassisk arkæologi. Der blev endvidere afholdt enkeltlektioner ved forskellige kurser ved studiet i klassisk arkæologi på museet, deriblandt kursus i feltarbejde for de studerende som skulle på uddannelsesudgravning.

Vinnie Nørskov afholdt et kursus i museumsomvisning for studerende, der kunne tænke sig at arbejde som studentermedhjælpere ved Antikmuseet.

Vinnie Nørskov har endvidere haft følgende undervisningsforløb og foredrag

- Underviser på modulet Institutioner og udstillinger ved Center for Museologi, AU
- Tovholder og underviser på IV-faget Classical Heritage and European Identity, Klassiske Studier, AU
- Underviser på Arkæologisk projektlejelse på arkæologi, AU.
- Planlægning af og undervisning ved en vinterskole ved Padua Universitet: *Anthropology of Forgeries: pottery in the ancient and contemporary world: materials, societies, economies (and forgeries)*, som skulle have været fysisk men blev afviklet online.

Klassisk Café om Sapfo: Mille Søndergaard, Signe Andersen og Lene Carlskov læste op og fortalte om den græske digter Sapfo og deres arbejde med bogen *Jeg er grønnere end græs*.

Forårssemestret blev afsluttet med forelæsning af den nyansatte lektor i klassisk filologi Evert van de Boas efterfulgt af en lille reception - det første sociale arrangement efter en lang nedlukning.

FORSKNING OG PUBLIKATIONER

Forskning:

Projektet Illicit Antiquities in the Museum kom godt i gang med ansættelsen af Marie Hélène van de Ven som phd-studerende. Hun har gennemgået alle skårene og tilbragte 2 måneder i Apulien i efteråret. Der er udvalgt en række kar, som skal undersøges med forskellige naturvidenskabelige metoder af Gry Barfod.

I efteråret blev Carlsbergfondet ansøgt om penge til at lave digitale 3D rekonstruktioner. De vil gøre det muligt at publicere karrene og bevare de digitale kopier efter fragmenterne bliver returneret til Italien.

Antikmuseet indgår også i et nyt Sapere-Aude projekt af lektor Tom Brughmans kaldet Minerva, hvor museet skal danne ramme om en udstilling i 2023.

I december havde vi besøg af Gönül Bozoğlu som gæsteforsker, finansieret ved forskningspudlen fra Institut for Kultur og Samfund. Hun indgår i forskningen af betydningen af udgravningerne i Bodrum i dag og formålet var udarbejdelsen af artikler om karisk identitet og de lokale arbejdere på udgravningen.

Forskningsbaserede foredrag:

Museumsleder Vinnie Nørskov har deltaget i forskningskonferencer med følgende foredrag:

- Illicit Antiquities in the Museum, Heritage Friday, Nationalmuseet, 19.11. 2021
- The Unruly Power of Myth. Classical narratives in Danish Contemporary Art, Seminar on Popular Receptions of Classical

Antiquity, AIAS, Aarhus

- When is a collection a collection? Provenance studies and the role of dealer's collections, University of Wrocław (online) 26 mar. 2021
- Heritage Preservation in Denmark in light of the Danish Museum Act, Frankfurt (online)

Publikationer:

- Troels Myrup Kristensen, Vinnie Nørskov og Gönül Bozoğlu, The Phantom Mausoleum: Contemporary local heritages of a wonder of the ancient world in Bodrum, Turkey. *Journal of Social Archaeology* 21:1, 02.2021, s. 97-120.
- Lise Jakobsen, Ane Hejlskov Larsen & Vinnie Nørskov (red.), *Museologi mellem fagene*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2021.
- Lise Jakobsen, Ane Hejlskov Larsen & Vinnie Nørskov, Introduktion, i bogen *Museologi mellem fagene*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2021. s. 7-27.
- Lærke Maria Andersen Funder & Vinnie Nørskov, Mellem kunst og arkæologi: klassisk arkæologisk udstillingspraksis, i bogen *Museologi mellem fagene*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2021. s. 105-130.
- Ane Hejlskov Larsen, Lise Jakobsen & Vinnie Nørskov, Omtale af *Museologi mellem fagene*, i *Danske Museer*, 02.06.2021.
- Vinnie Nørskov, Conference summary:

Collecting Antiquities from the Middle Ages to the End of the Nineteenth Century, Wrocław, Poland, *Quart. Kwartalnik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego*, 60:2, 2021, s. 152-155.

- Vinnie Nørskov, When is a collection a collection? Provenance studies and the role of dealers' collections, i A. Kubala

(ed.), *Collecting Antiquities from the Middle Ages to the End of the Nineteenth Century*. Księgarnia Akademicka, 2021. s. 9-28.

Vinnie Nørskov har siden 2015 været dansk redaktionsmedlem for tidsskriftet Nordisk Museologi

